30 Ιανουαρίου 2015

Πορεία μέσα στη νύχτα

/ Πεμπτουσία

Image not found or type unknown

Titlos13_mesa_pinelopi_delta_pemp

Image not found or type unknown

Image not found or type unknown

Μα τα παλικάρια του ανταρτικού σώματος λες και μυρίστηκαν τα σχέδια του Αρχηγού, και από τις άλλες καλύβες κατέφθαναν ένας ένας. Οι Κρητικοί, ο καπετάν Μανόλης ο Κατσαρός, ο Σπυριδάκης, ο Μανουσάκης, ολοκάθαροι, στολισμένοι με τις ασημένιες τους αλυσίδες, σα να πήγαιναν σε πανηγύρι. Ο καπετάν Παντελής Ανδρεάδης, ο υπαρχηγός του Νικηφόρου, ο «νοικοκύρης της παρέας», με τα καλοχτενισμένα του μαλλιά και γένια και την κυπαρισσένια του κορμοστασιά, με τη φορεσιά του την πάντα καθαρή και περιποιημένη, σα να ‘βγαινε από το κουτί. Ο Ευάγγελος Κουκουδέας, με τα μακριά μαλλιά, που έπεφταν σγουρά στους ώμους, σαν του Διάκου, και τα παιδικά του αγαθά μάτια. Ο Νικόλας Ζαφειρίου από τη Χαλκιδική, που ακολουθούσε παντού τον Αρχηγό του και κουβαλούσε ό,τι μπορούσε να του χρειαστεί, κάπα, αλληλογραφία, τροφή, χρήματα, αφοσιωμένος σαν το σκυλί. Μεταξύ του και του Κουκουδέα είχε γεννηθεί άμιλλα ποιος θα πρωτοπεριποιηθεί τον Αρχηγό, ποιος θα του είναι πιο αφοσιωμένος. Και ο Αρχηγός, που το είχε αντιληφθεί, πρόσεχε μη δείξει προτίμηση στον ένα και ζουλέψει ο άλλος.

Όλοι είχαν μαζευθεί, όλοι ήθελαν ν’ ακολουθήσουν. Μάταια τους εξηγούσε ο Νικηφόρος πως επίσης γενναίο και χρήσιμο ήταν να μείνουν πίσω, να φυλάξουν τις καλύβες και τις σκάλες με τις πλάβες, που θα τους έφερναν πάλι στα λημέρια του. Όλοι ήθελαν να φύγουν, όλοι ήθελαν να πολεμήσουν. Τέλος, διάλεξε ο Νικηφόρος εικοσιπέντε άντρες και διέταξε τους άλλους να υπακούσουν. Βασίλεψε ο ήλιος. Μπήκαν σε δώδεκα πλάβες κι ετοιμάζουνταν να κατέβει και ο Νικηφόρος, όταν ο φούρναρης ο Ηλίας, από τη Βέροια, κλαίγοντας και φιλώντας του τα χέρια, τον παρακάλεσε να τον πάρει μαζί του.

– Μα είναι δρόμος πολύς! Είσαι γέρος! Είσαι κουρασμένος! διαμαρτυρήθηκε ο Νικηφόρος.

Ο άλλος έκλαιγε και παρακαλούσε κι επέμενε κι εκλιπαρούσε.

– Τα παιδιά μου όλα τ’ άφησα νά ‘ρθω να πολεμήσω μαζί σου, και δε θα με πάρεις;

έλεγε και ξανάλεγε ο φούρναρης από τη Βέροια. Τόσα τράβηξα από τους Βουλγάρους! Και δε θά ‘ρθω τώρα μαζί σου; Να τους εκδικηθώ, και να σταθώ κοντά σου στον κίνδυνο;

Και συγκινημένος ενέδωσε και τον πήρε ο Αρχηγός. Ο Αποστόλης δεν είχε μιλήσει. Βλέποντας την επιμονή των άλλων να φύγουν, κατάλαβε πως αυτός δεν είχε καμιάν ελπίδα. Τελευταίος, κρυφά, ξεγλίστρησε σε μια πλάβα, κοντά στον καπετάν Μανόλη τον Κατσαρό.

– Τι θες εσύ μαζί μας, νήπιο; ρώτησε ο αντάρτης.

– Σώπα! Μη με προδώσεις! παρακάλεσε ο Αποστόλης. Τη νύχτα εγώ βλέπω όπως και τη μέρα. Ο μπαρμπα-Τάσος μπορεί να ‘ναι καλός, οι άλλοι δυο όμως οδηγοί δεν αξίζουν τίποτα. Είναι από τα χωριά της Λίμνης, και μπορεί και να μας προδώσουν.

– Εσύ ξέρεις τον δρόμο;

– Όχι, μα σου λέω πως βλέπω τη νύχτα, και θα ακολουθώ τον μπαρμπα-Τάσο.

– Καλά, του είπε ο καπετάν Μανόλης, μα ό,τι πάθεις, υπ’ ευθύνη σου.

– Υπ’ ευθύνη μου βέβαια! αποκρίθηκε ο Αποστόλης. Όταν έφθασαν όμως στη σκάλα, ο Αποστόλης έμεινε ξαπλωμένος στο βάθος της πλάβας, μην τον δει ο Αρχηγός. Ο καπετάν Νικηφόρος μάζεψε τους άντρες του και τους μίλησε.

– Πάμε στο Μπόζετς, παιδιά, τους είπε ξεσκεπάζοντας πρώτη φορά το σχέδιό του. Μα το Μπόζετς είναι μακριά, πρέπει να πάμε και να ‘ρθουμε πριν φέξει. Ξέρω πως ο καθένας σας θα κάνει το καθήκον του. Μα δεν αρκεί αυτό! Πρέπει και να νικήσουμε, για να σηκώσουμε το ηθικό των αδελφών μας. Θα κοπιάσομε, μα πρέπει και να επιτύχουμε. Όλοι πρόθυμοι, παιδιά;

– Όλοι, κύριε Αρχηγέ! είπαν με μια φωνή οι άντρες.

– Εμπρός λοιπόν, και ο Θεός βοηθός.

DSC_3572

Image not found or type unknown

– Δείξε μας το δρόμο, μπαρμπα-Τάσο, είπε τούρκικα ο Κουκουδέας, καταχαρούμενος σα να πήγαινε σε διασκέδαση. Πήγαινε μπρος, οδήγα μας! Μα ο μπεκρής, με μάτια λιγωμένα, κοίταζε τον Ζαφειρίου και χάιδευε με το βλέμμα του τη σάκα του. Ο Αρχηγός τον είδε και κατάλαβε.

– Δώσ’ του ένα ποτηράκι, Νικόλα· μα μόνο ένα και όχι άλλο, είπε καλόβουλα.

Και υπάκουος ο Ζαφειρίου, έβγαλε μια μποτίλια από τη σάκα του και κέρασε τον οδηγό λίγο κονιάκ.

Άρχισε να νυχτώνει. Πήγαινε μπρος ο μπαρμπα-Τάσος, ύστερα ο καπετάν Νικηφόρος, ο Ζαφειρίου, ο Κουκουδέας, κι ένας ένας ακολουθούσαν οι άντρες, αλυσίδα μακριά. Ο καπετάν Παντελής, στη μέση, οδηγούσε το δεύτερο τμήμα, και, παρακάτω, ο καπετάν Μανόλης ο Κατσαρός το τρίτο τμήμα, όπως τους είχε χωρίσει ο Αρχηγός. Πίσω πήγαινε ο Αποστόλης, κοίταζε, ερευνούσε, παρατηρούσε

τον δρόμο που ακολουθούσε ο μπαρμπα-Τάσος. Ήταν αλήθεια καλός οδηγός ο Βούλγαρος, και καλύτερα απ’ όλους ήξερε να τον εκτιμήσει ο Αποστόλης. Δεν πήγαινε ποτέ στ’ ανοιχτά. Διάλεγε τις χαράδρες και τα χαμηλά μέρη, πίσω από λόφους κατά προτίμηση, έτσι που οι δίπλες του εδάφους να σκεπάζουν τους άντρες.

Έξαφνα, λίγο πριν διασταυρώσουν το μεγάλο δρόμο Γιαννιτσών-Θεσσαλονίκης, ποδοβολητά αλόγων ακούστηκαν. Ο οδηγός έδωσε το σύνθημα. Όλη η αλυσίδα έπεσε στο χώμα. Από στόμα σε στόμα μεταδόθηκε η είδηση:

– Τούρκοι!

– Στρατός!

– Προδοσία!

Κανένας όμως δεν κούνησε. Ξαπλωμένοι χάμω οι άντρες περίμεναν, με το τουφέκι στο χέρι, τη διαταγή να πυροβολήσουν. Λίγο παράμερα, αποφεύγοντας το βλέμμα του Αρχηγού, ο Αποστόλης, ζαρωμένος στα γόνατα, γύρευε να δει.

– Δεν είναι εχθρός, ψιθύρισε μια φωνή κοντά του. Ο Αποστόλης ανατρίχιασε. Αναγνώρισε τον Περικλή.

– Πού βρέθηκες; ρώτησε με την άκρη των χειλιών.

– Κρύφθηκα… σαν και σένα, και ήλθα… Δεν είναι εχθρός. Κοίταξε τον Μάγκα! Ο σκύλος, μισοκρυμμένος μες στην κάπα του Περικλή, πρόβαλλε τη μύτη του, και με το ένα πόδι απλωμένο στο μπράτσο του κυρίου του και τ’ αυτιά ορθωμένα, ρουθούνιζε περίεργος κατά το μέρος απ’ όπου ακούουνταν τα ποδοβολητά, χωρίς όμως θυμό και ανησυχία. Εμπρός, μακριά, ο Αρχηγός είχε σηκωθεί στα γόνατα και κοίταζε με τα κιάλια του, ενώ πλάι του ο μπαρμπα-Τάσος γύρευε με τα γυμνασμένα του μάτια να διασχίσει το σκοτάδι.

Ένας ένας οι υπαρχηγοί, και μαζί ο Ηλίας, ο φούρναρης, είχαν συρθεί κοντά στον καπετάν Νικηφόρο.

– Στρατός; ρώτησαν.

– Προδοσία;

Μα άνθρωπος δε φαίνουνταν. Μια σκιά αλόγου πέρασε πιλάλα, αλλά χωρίς καβαλάρη, και ύστερα άλλο ένα, και ύστερα πολλά μαζί, γυμνοκάπουλα, σαν τρομαγμένα, τρέχοντας άτακτα στον κάμπο.

Ο οδηγός ξέσπασε στα γέλια και πέταξε πάνω το χέρι του.

– Κισλάδες! είπε. Στάνες αρβανίτικες! Τ’ άλογά τους έβοσκαν, και τα τρομάξαμε μεις!

Γελώντας μετέφρασε ο Κουκουδέας, και οι αρχηγοί αναστέναξαν με ανακούφιση. Από στόμα σε στόμα δόθηκε πάλι η εξήγηση στην αλυσίδα πίσω, κι ένας ένας, γελαστός και ξένοιαστος πάλι, πήρε την κανονική του θέση. Και η πορεία ξανάρχισε. Ήταν το Μπόζετς μακριά. Ξεμαθημένοι από πεζοπορίες, οι κουρασμένοι άνδρες του Βάλτου προχωρούσαν αργά, σταματούσαν κάθε ώρα πέντε ως έξι λεπτά, και ξανάπαιρναν το δρόμο τους. Ο μπαρμπα-Τάσος όμως ολοένα τους βίαζε.

– Έχουμε δρόμο πολύ, τους έλεγε. Πρέπει να γυρίσουμε πριν φέξει!…

Και ξανάρχιζαν να περπατούν οι άντρες, παραβλέποντας κούραση και πόνους. Πέρασαν από στάνες και χωριά, προσέχοντας πάντα να πηγαίνουν από το μέρος του ανέμου, έτσι που να παίρνει κρότους και μυρωδιά, για να μην τους νιώσουν τα σκυλιά και σηκώσουν πανδαιμόνιο με τα γαβγίσματά τους. Πέρασαν λόφους και χαράδρες, από παλιούρια και γυμνό κάμπο, και πλησίαζαν πια στο Μπόζετς -όταν, με μια κίνηση του χεριού, σταμάτησε πάλι ο Τάσος το σώμα ολόκληρο.

– Άνθρωποι μπροστά μας… μουρμούρισε. Μεμιάς όλη η αλυσίδα ξαπλώθηκε χάμω.

Δεν μπορούσε να είναι παρά Τούρκοι ή συμμορία βουλγάρικη. Κλέφτες και ληστές δε φαίνουνταν εκείνο τον καιρό ούτε άκακοι περαστικοί. Κανένας δεν τολμούσε να ξεμυτίσει, τόσο φόβο είχαν οι ντόπιοι τα άτακτα σώματα. Ή κομιτατζήδες ήταν λοιπόν ή στρατός. Ο καθένας πάλι, με το δάχτυλο στη σκανδάλη, περίμενε τη διαταγή του Αρχηγού. Ο Νικηφόρος χαμηλόφωνα πρόσταξε δύο άντρες να προχωρήσουν προσεκτικά και ν’ ανιχνεύσουν, όταν μια κοντή σκιά σηκώθηκε κι έτρεξε σε δύο άλλες πιο μεγάλες, μπροστά, που μισοκρύβουνταν. Και γοργά, χαρούμενοι, γελαστοί, σιωπηλοί όμως πάντα, σίμωσαν οι τρεις τον Αρχηγό.

kapetan Tromaras

– Είναι ο πατέρ Χρυσόστομος και ο Διονύσης, είπε ο Αποστόλης, που τόλμησε πρώτη φορά να παρουσιαστεί.

παρατήρησε τον Αποστόλη ούτε συλλογίστηκε να ρωτήσει πώς βρέθηκε εκεί. Ο Διονύσης ήταν ένας από τους τρεις γενναίους χωρικούς του Μπόζετς, που δε φοβούνταν να εκτεθούν πως ήταν «Γρεκομάνοι», όπως τους έλεγαν οι Βούλγαροι. Αυτός σύχναζε ελεύθερα στου πάτερ Χρυσόστομου και ανέβαινε κάθε λίγο στο Τσέκρι. Τον αναγνώρισε ο Νικηφόρος και με συγκίνηση έσφιξε τα χέρια των δύο Ελλήνων, που δεν δίστασαν να βγουν από το χωριό τους να έλθουν τόσο δρόμο σε συνάντηση του σώματος, με κίνδυνο να τους δει κανείς και να τους προδώσει.

Πήρε ο Νικηφόρος τους δυο νεοφερμένους και, παράμερα από τους άντρες του, έκανε συμβούλιο. Ο Χρυσόστομος έλεγε να κάψουν όλο το χωριό, εκτός από τα ελληνικά σπίτια, γιατί οι Βούλγαροι λέει εκεί ήταν φανατικοί. Ο Νικηφόρος δεν ήθελε.

– Όχι περιττές αιματοχυσίες και καταστροφές, είπε. Μόνο τους κακούργους θα τιμωρήσουμε!… Κι η θέλησή του υπερίσχυσε.

Χώρισε το σώμα του σε τρία τμήματα. Τα δύο, με τους καπετάν Παντελή και Κατσαρό, τα έστειλε να καταλάβουν δυο σημεία του χωριού και να παραλύσουν την ενδεχομένη αντίσταση των χωρικών. Ύστερα έδιωξε τον πάτερ Χρυσόστομο και τον Διονύση.

– Πάτε γρήγορα στα σπίτια σας, τους είπε, μη σας δει κανείς μαζί μας και βρείτε αύριο τον μπελά σας!

Περίμενε λίγο ν’ απομακρυνθεί ο καλόγηρος και ο χωρικός, και τότε, με το τρίτο σώμα, περικύκλωσε ο Νικηφόρος το σπίτι του Κωνσταντίν Ντεληθανάς, που του το είχε δείξει ο Διονύσης.

Άκουσε την αφήγηση της ιστορίας

%baltos13_13%

Η αρχική εικόνα του διοράματος καθώς και η εικόνα των οπλαρχηγών στην πλάβα προέρχονται από το Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα.

? ?????? ??? ????????????? ?????????? ??? ?? ?????? ??? ?????????? ??????? ??? ????????? ?????????? «?? ???? ??? ??????????? ?????».